

Discurs de SICAR cat: Premi Solidaritat 2014 de l' Institut de Drets Humans de Catalunya

Benvolgudes i benvolguts,

Avui és un dia important per l'equip de persones que formem part de SICAR cat.

No tant pel reconeixement de la nostra trajectòria com a projecte, com a entitat...sinó perquè estar aquí presents, al Parlament de Catalunya, envoltats de tots vostès, ens permet retre homenatge als 27 milions de persones esclaves que segons Nacions Unides hi ha actualment al món, en ple segle XXI.

Aquest és un acte de reconeixement públic de que a casa nostra també es comet una greu violació de drets humans. Perquè aquesta forma contemporània d'esclavitud, com és el tràfic de persones per a la seva explotació sexual, laboral, en mendicitat, per a la comissió de delictes, pel tràfic d'òrgans... és present en la nostra societat.

L'ésser humà, té la capacitat de somiar... de projectar... de millorar... Capacitats... que motiven que cada dia, milions de persones, decideixin marxar del seu país.

Però no parlem només de les persones migrades... parlem també d'aquells catalans i catalanes, d'aquells espanyols i espanyoles que, a l'igual que qualsevol persona migrant, també marxen de la seva llar, cap a un altre municipi, cap a una altra Comunitat Autònoma, amb els mateixos desitjos, expectatives i projectes de futur.

No parlem d'estrangeria... ni de fronteres... ni de delictes contra l'Estat... Parlem d'enganyys... d'abusos... de coaccions... d'explotació... de persones que han passat de ser subjectes... a objectes que generen beneficis a tercers.

Parlem... d'aquelles persones que poc imaginaven que serien traïdes pels seus propis éssers estimats i propers. Persones, que han escoltat i acceptat cegament el futur que els prometien les seves famílies, els seus amics, els seus veïns,....

Parlem... de persones que han cregut en l'esperança que els donava gent que semblava més formada, amb més recursos.... i amb més solucions que les que els seus propis governs els ofereixen.

Parlem... de persones amb factors de vulnerabilitat... amb discapacitats, amb patologies mentals.... d'aquelles procedents d'entorns on la violència exercida sobre dones i nenes és acceptada i legitimada, traduïda en la pràctica de la mutilació genital femenina, en els matrimonis forçats...

Parlem... de les persones que directament pateixen les conseqüències de polítiques globals que generen pobresa, desigualtat, violència i corrupció... que només beneficien la majoria de països del nord.

- Qui d'aquí pensa que no podria esdevenir mai una víctima del tràfic d'éssers humans?
- Qui d'aquí se sent tan protegit per part de les nostres institucions que no se sent vulnerable?
- Qui d'aquí s'ha trobat mai en una situació de supervivència com per sentir-se legitimat a jutjar què fan els altres?

Des de SICAR cat ho tenim clar!

Mirem, acompanyem i respectem les víctimes pel que són: PERSONES!

Persones.... amb uns drets fonamentals que els han estat vulnerats... perquè tot el nostre sistema, tots i totes nosaltres els hem fallat.

A nivell mundial tenim xifres... estadístiques.... i tendències sobre aquesta realitat però no reflecteixen el nombre real de víctimes.

Amb les nostres mirades parcials, en ocasions desconnectades... fins i tot absurdes, cruels i pobres.... tots plegats hem aconseguit i decidit reduir les xifres per ignorar moltes altres situacions reals que hi ha al voltant del tràfic de persones:

Ignorem a les famílies de les víctimes i no les reconeixem com a víctimes directes o indirectes.

Ningú comptabilitza les víctimes que han mort mentre eren traslladades...travessant deserts, en les pasteres, per països amb conflictes armats...

Tampoc són comptabilitzades les que essent traslladades per vies habilitades ningú les ha identificat en frontera i han estat retornades sense cap tipus de garanties, essent tractades com a immigrants irregulars que volen entrar il·legalment al nostre país i no com a potencials víctimes a les quals cal protegir.

Tampoc no comptem les víctimes que han mort com a conseqüència d'avortaments obligats i clandestins, per la manca d'una assistència durant l'embaràs i el part fruit de les contínues violacions que han patit, per la negació a l'assistència sanitària per malalties cròniques, sense diagnosticar, per la violència física exercida sobre elles...

Ningú comptabilitza les persones que davant d'aquesta realitat han decidit treure's la vida...

Ni a aquelles víctimes que ara mateix som incapaços de detectar, perquè amb polítiques centrades en la imatge, en el turisme, en la marca...les aboquem a la invisibilitat i la clandestinitat.

Ningú comptabilitza a les víctimes que han passat pels CIEs i han estat expulsades; on ha tingut més consideració la seva situació administrativa que no pas si eren víctimes d'un delictes, d'una greu violació de drets humans...

I per últim, tampoc tenim presents als menors no acompanyats que s'han vist captats durant el trànsit cap a Europa i que han estat posteriorment explotats. Uns menors que resulten incòmodes a l'administració, que suposen una despesa, que intentem retornar als seus països sense vetllar per el interès superior del menor, que volem que les proves per a la determinació de l'edat ens diguin que són adults, als qui qüestionem la validesa dels seus documents...

Com poden veure no parlem d'una única realitat...el tràfic de persones engloba moltes realitats paral·leles que de ben segur tenim recollides en diferents estadístiques. Potser no ens atrevim a fer-ne la suma de totes elles; potser fer-la seria reconèixer que encara continuem essent aquells homes i dones de les caveres; que els nostres índexs d'humanitat i drets humans continuen essent molt baixos.

Tenim un marc jurídic dispers, cada agent social, institució...vol contribuir-hi des de la seva visió i missió. Però val a dir que aquestes diferents mirades sobre una mateixa realitat no ajuden gens a les víctimes (hi ha qui veu una clara manifestació de la violència masclista, d'altres volen veure un tema d'estrangeria, altres una vessant del crim organitzat, altres una violació de Drets Humans...).

Per aquest motiu exigim una mirada transversal per part de tots els actors implicats en la seva lluita; volem que Catalunya desplegui una veritable aposta política de drets humans. Una política que permeti la cooperació al desenvolupament per contribuir en la prevenció de les causes que han generat bona part d'aquesta situació. Que promogui l'educació per al desenvolupament en les nostres aules i permeti que les generacions futures no continuïn perpetuant conductes d'explotació per part de tots i totes nosaltres . Una política centrada en ser un país d'acollida amb totes aquelles persones que fugen en la recerca de la protecció internacional i volen trobar refugi a Catalunya.

Una política que aposti decididament en la implementació de l'estratègia de les "4P" que Nacions Unides reclama a tots els Estats: basades en la Prevenció, Protecció, Persecució i recentment ha afegit el Partenariat.

Una **PREVENCIÓ** que necessita d'una actuació proactiva per part de consolats i ambaixades que trobant-se en països de trànsit i de destí on es donen situacions d'explotació, tenen un paper fonamental per estudiar quines han estat les causes que han motivat que els seus conciutadans/es en siguin víctimes d'aquesta xacra. Si bé s'ha millorat aquest tipus de coordinació des d'un punt de vista policial per a la persecució dels delinqüents a nivell internacional; encara continua essent un repte que consolats i ambaixades

tinguin un paper rellevant en la protecció efectiva de les víctimes i les famílies que es troben en el país d'origen.

La segona “P” ens parla de **PROTECCIÓ**. Una protecció delegada en les entitats, de la qual gairebé ningú se'n sent responsable...que durant molt de temps ha estat entesa en clau de contraprestació; en un accés a drets negociat i limitat; que també ha de fer front a la corrupció.

Una protecció que lligada a conceptes com víctima, testimonis protegits...ens fan pensar en un imaginari construït per Hollywood que poc té a veure amb el dia a dia d'aquestes persones. La manca de desplegament d'algunes Lleis com ara la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista, la Ley Orgánica 19/1994, de protección a testigos y peritos en causas criminales... amb clares competències per part de la Generalitat de Catalunya, fan que aquestes persones se sentin contínuament amenaçades. I no només les víctimes, sinó també aquells que les acompanyem.

Si parlem de protecció hem de referir-nos, inevitablement, a la detecció. El primer pas per a accedir a una sèrie de drets reconeguts per a les víctimes de tràfic d'éssers humans. Sense detecció no hi ha protecció i aquí qualsevol pot tenir un paper important, començant per l'advocacia. Provenent del llatí “advocatus”, significa “cridat a l'auxili” i és agent bàsic en escenaris clau com ports, aeroports, CIEs, presons, comissaries...

Entre la protecció i la persecució trobem els agents jurídics: fiscalia i judicatura, jugant aquest efecte balança, imprescindibles per tal d'aconseguir el veritable i efectiu accés a la justícia de les víctimes.

Si bé és cert que recentment hem pogut obtenir alguna sentència exemplar i millorar en l'aplicació de l'art. 177bis del Codi Penal; no obstant, encara queda molt camí per aconseguir la plena restitució dels drets de les víctimes a través d'indemnitzacions reconegudes.

Recentment, la Fiscalia també ha hagut d'assumir com a tasca pròpia la coordinació de tots els agents socials a través del Protocol de Protecció de les Víctimes del Tràfic d'Éssers Humans a Catalunya en co-lideratge amb el

Departament de Justícia per tal de vetllar per un major grau de coordinació interinstitucional.

És així com arribem a la tercera “P”, la referent a la **PERSECUCIÓ**. Si bé és cert que històricament i en l’actualitat el binomi ONGs i cossos policials no resulta gens senzill...pensem que al llarg d’aquests 13 anys hem superat algunes barreres que han permès anar definint una forma de treball; anar equilibrant els esforços entre protegir a la víctima i perseguir el delicte; i fins i tot, com és en el cas dels **Mossos d’Esquadra**, legitimar a través d’un conveni de col·laboració aquesta relació que, ara per ara, intenta ser transparent, coordinada i apostant per les bones pràctiques.

Constatem però que les diferents **unitats d’investigació dels cossos policials (dels Mossos d’Esquadra, de Policia Nacional, la Guàrdia Civil i la Guàrdia Urbana de Barcelona...alguns dels quals es troben aquí presents)** comptin amb els recursos adients i necessaris per a combatre les xarxes criminals instal·lades a casa nostra.

I la darrera “P” és el Partenariat. El gran repte! Aquests 13 anys d’experiència ens han demostrat que és el més complexe! Hem viscut en primera persona la posada en marxa de diferents iniciatives, espais de treball conjunt...organitzats per les entitats, però també des de l’administració local i autonòmica...espais que en alguns casos han quedat buits de contingut, de compromís...i cal ser autocrítics!

En un inici ens va tocar defensar-nos de les mirades que ens jutjaven pel fet de voler treballar en aquest àmbit essent una institució religiosa (recordeu que al darrera de SICAR cat hi ha la Congregació de Religioses Adoratrius)...ha calgut defensar-nos, generar confiança i diàleg. Som conscients que ja s’ha produït un canvi...tothom reconeix la tasca que hem dut i estem duent a terme. I la mostra és rebre avui aquest premi.

Tot i així queda molt camí per fer...l’oportunisme, l’intrusisme, la manca de visió, d’un veritable treball d’incidència i transformació social...continuen essent els nostres principals obstacles.

El partenariat amb l'administració pública a través de convenis, subvencions...en ocasions, ha estat complex. Complex en la gestió econòmica per tal d'oferir un serveis dignes i de qualitat a totes les víctimes; però també en la comprensió de que contribuir-hi econòmicament no es tradueixi en una manca de corresponsabilitat.

Tot i així, volem destacar el paper de l'Ajuntament de Barcelona, així com el Consorci de Serveis Socials de Barcelona, que han estat importants col·laboradors.

Volem partners compromesos, no que facin beneficència; volem administracions que s'impliquin també en la restitució dels drets de les víctimes; que responguin per convicció i no per pura reacció als seus compromisos internacionals; que legitimin les bones pràctiques i no que aquestes es mantinguin només per la sort d'haver-nos trobat amb molts professionals i funcionaris amb bona voluntat.

Tenim alguns bons exemples que resulten esperançadors; com ara haver facilitat l'accés al sistema de **salut** a totes les víctimes i legitimar-ho a través del protocol català. Així com el paper de la **Delegació de Govern** que sempre ha mantingut una actitud col·laboradora i harmonitzadora, garantint la mateixa resposta en les 4 províncies catalanes i intentant adoptar criteris que evitin l'arbitrarietat per accedir a drets.

Aquestes "4Ps" han de fugir de les tensions polítiques... perquè encara que no ho sembli, han tingut i tenen repercussions directes en les víctimes. Actualment l'escenari polític entre Catalunya i l'Estat espanyol fan que continuï pendent la signatura de la Delegació de Govern al Protocol català que esmentava anteriorment. Tot i així, el compromís de la Generalitat de Catalunya a través d'aquest instrument, tampoc ha suposat la millora de la protecció i atenció de les víctimes, que continua delegant-se en entitats com la nostra.

El veritable desplegament de l'estratègia de les "4Ps" exigeix un compromís per part de tots i totes nosaltres, sinó fracassarem en el nostre intent de voler eradicar l'esclavitud.

I ja per acabar, pensem que és important marxar d'aquest acte amb un gest; amb un abans i un després; i per aquest motiu, volem que en aquest espai, en el Parlament de Catalunya, avui ens sumem a la Campanya Cor Blau de Nacions Unides. Una campanya de sensibilització que ha escollit el Cor Blau com a símbol per recordar als milions de persones traficades al món.

Així doncs, els convidem a guardar 10 segons de silenci fent el gest del cor amb les seves mans com a mostra de respecte i compromís vers les víctimes.